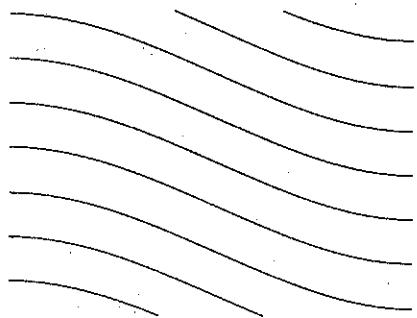

Andragoški center Republike Slovenije
Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

J U N I J 1 9 9 9 / 6

▲ **DOMAČE NOVIČKE** ● Prenovljeni programi angleščine, nemščine, francoščine in italijanščine za odrasle ● Programi poklicnega izpopolnjevanja in usposabljanja ● Evalvacija poskusov v izobraževanju odraslih ● Širitev mreže izvajalcev *Projektnega učenja mlajših odraslih (PUM)* ● Nova voditeljica središča za izobraževanje ACS ● Pregled izobraževanje odraslih v Sloveniji 1999/2000 ● Program osnovne šole za odrasle bo vpeljan naslednje šolsko leto ● Kaj dela delovna skupina za pripravo TVU '99 ▲ **UTRINKI IZ SVETA** ● Prihodnji izzivi Evrope in nadaljevalno izobraževanje ▲ **OČI KRITIKE** ● Spet kriza slovenskega izobraževanja odraslih? (II.) ▲ **KOTIČEK JE VAŠ** ● Občutek lastne vrednosti kot imunski sistem zavesti ● Jeseni študij waldorfske pedagogike ▲ **OBVESTILA** ● Izvršitev spornega 52. člena naj bo zadržana ● Odpiramo svetovalni kotiček v internetu ▲ **NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS**

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo izboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljskih organizacijah).
- Z vsebinsko zasnovo predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
 - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
 - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
 - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
 - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
 - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
 - novosti v upravljanju in zakonodaji;
 - statistične podatke;
 - mnenja, stališča in predloge;
 - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
 - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
 - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
 - novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkah bomo objavljali kratke, jedmate, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejema Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS.
Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, vodja Informacijskega središča, in mag. Maja Korošak, urednica.
- Novičke tiska Tiskarna Štok.
- Prelom: Iztok Kham.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 061 1842 560, faks: 061 445 881, internet: www.acs-saec.si, el. naslov: maja.korosak@acs-saec.si
- Novičke lahko preberete tudi na internetu: www.acs-saec.si/publikacije/novicke_slo.htm

ISSN 1408-6484. Naklada 2430 izvodov

Po mnenju Urada vlade za informiranje št. 23/207-93 z dne 26. 7. 1993 spada bilten Novičke med proizvode, za katere se plačuje 5% davek od prometa proizvodov.

Prenovljeni programi angleščine, nemščine, francoščine in italijanščine za odrasle

Nekajkrat smo že poročali o prenavljanju programov angleščine, nemščine, francoščine in italijanščine za odrasle. To delo se sedaj zaključuje. 14. aprila 1999 je omenjene programe obravnaval Strokovni svet za izobraževanje odraslih in jih v predlagani obliki tudi sprejel, natančneje: določil je posebni del teh programov, k splošnemu pa dal soglasje in ministru za šolstvo predlagal njihov sprejem. Odredba ministra za šolstvo in šport o veljavnosti teh programov še ni objavljena, pričakujemo pa jo vsak čas. Hkrati z njo bo objavljena tudi odredba o smeri izobrazbe učiteljev in drugih strokovnih delavcev, ki bodo poučevali po teh programih. Tako lahko upravičeno pričakujemo, da bodo novi programi začeli veljati z novim šolskim letom.

S tem pa je povezano kar nekaj vprašanj, ki jih je treba urediti. Prvo je to, da bodo novi programi dostopni vsem izvajalskim ustanovam, učiteljem in udeležencem. V ta namen se pripravlja dvoje: Ministrstvo za šolstvo in šport že pripravlja tiskano izdajo programov v štirih knjižicah, ki bodo na razpolago takoj, ko bodo programi uradno potrjeni. Verjetno se bomo dogovorili tako, da jih bodo prejeli vsi, ki so vpisani v razvid organizacij za izvajanje teh jezikov, ostale izvode pa bo mogoče dobiti v Sektorju za izobraževanje odraslih pri Ministrstvu za šolstvo in šport ali Andragoškem centru. V Andragoškem centru na naši spletni strani pripravljamo tudi poseben razdelek Programoteka, kjer boste prav tako lahko dobili nove programe, takoj ko bo objavljena ustrezna odredba v Uradnem listu (<http://www.acs-saec.si/programoteka>).

Nadalje je predvideno, da bo v kratkem organiziran posvet direktorjev ustanov s področja izobraževanja odraslih; na njem naj bi bila tudi predstavitev teh programov. V začetku septembra bo Sektor za izobraževanje odraslih organiziral srečanje z vodji jezikovnega izobraževanja, nato pa naj bi stekle regijske strokovne predstavitve programov za učitelje. Podrobneje boste seveda pravočasno obveščeni.

V tem trenutku še ni povsem jasno, kako bo z vpisom v razvid izobraževalnih organizacij. Tistim, ki ste že vpisani vanj, prav gotovo ne bo treba obnoviti celotnega postopka, pač pa boste posredovali le nekaj dokazil, da ste usposobljeni tudi za izvajanje novih programov. O tem bodo obveščene vse ustanove, ki so že vpisane v razvid. Prav tako bodo obveščene tudi o tem, kdaj bo mogoče opravljati prve izpite po novem in kako bodo potekali, saj verjetno veste, da je najpomembnejša novost programov prav ta, da se pripravljajo standardizirani izpiti, ki jih bodo lahko opravljale le pooblašene ustanove.

Sonja Klemenčič, ACS

Programi poklicnega izpopolnjevanja in usposabljanja

Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje je na svoji 28. seji sprejel nekatere sklepe v zvezi z izobraževalnimi programi izpopolnjevanja in usposabljanja.

Programi poklicnega in strokovnega usposabljanja ter izpopolnjevanja v skladu z zakoni s področja izobraževanja iz leta 1996 sprejema minister, pristojen za delo, v sodelovanju s pristojnim strokovnim svetom. V zvezi s tem določilom je bilo nekaj dvomov o tem, kateri strokovni svet je pristojen za tovrstne programe. Iz pravnega tolmačenja Vladne službe za zakonodajo in Ministrstva za šolstvo in šport izhaja, da je pristojen Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje. Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih in Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje sta se 11. marca 1999 sestala na skupni seji, da bi se dogovorila o usklajenem delovanju in skupnih izhodiščih za to področje. V razpravi je bilo soglasno poudarjeno, da je treba nastalo situacijo premostiti, da zaradi nove zakonodaje in pomanjkanja podzakonskih predpisov ne bi prišlo do pretrganja že utečenih možnosti usposabljanja in izpopolnjevanja odraslih.

Z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve je bilo dogovorjeno, da bodo v ta namen z novo zakonodajo uskladili in veljavnost podaljšali tistim programom poklicnega in strokovnega usposabljanja ter izpopolnjevanja, ki so najbolj "aktualni" in katerih prenehanje bi povzročilo škodo. Center za poklicno izobraževanje je uskladil programe z zakonodajo in jih posredoval v presojo Strokovnemu svetu RS za poklicno in strokovno izobraževanje, ki jih je obravnaval na svoji 28. seji, 10. junija 1999.

Strokovni svet je ministru za delo, družino in socialne zadeve predlagal, da za dobo dveh let, to je do 31. avgusta 2001, podaljša veljavnost naslednjim izobraževalnim programom: Komercialist, Bolničar-maser, Pediker, Restavratorska dela, Cestni preglednik, Varuh-negovalec za osebe z motnjami v duševnem in telesnem razvoju, Petje. Predlaga pa tudi, da se na naslednji seji enako odloči glede programov: Skupinovodja elektromonterjev/elektromonter električnega omrežja, Dispečer/dispečerka v centru vodenja, Stikalničar/stikalničarka v elektroenergetiki. Podaljšanje bo veljalo od dne, ko ga minister za delo, družino in socialne zadeve objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Strokovni svet je na isti seji na pobudo Ministrstva za šolstvo in šport sprejel tudi pozitivno mnenje k podalšanju izobraževalnih programov Voznik-inštruktor in Učitelj cestno prometnih predpisov. Navedena izobraževalna programa sta določena z Zakonom o varnosti cestnega prometa. Podaljšanje bo veljalo od dne, ko ga minister za šolstvo in šport objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje je obravnaval tudi program uspo-

sabljanja za gasilca, ki ga je posredovalo Ministrstvo za obrambo. Izobraževalni program je usklajen z zakonodajo s področja izobraževanja in zagotavlja standard, ki se zahteva za tovrstne programe, s čimer so izpolnjeni pogoji, da se program sprejme kot javnoveljavnen.

Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje je dal pozitivno mnenje k programu usposabljanja za turistične spremljevalce in turistične vodnike, ki bosta sprejeta kot nova programa usposabljanja na tem področju.

Irena Komac, Urad za šolstvo

Evalvacija poskusov v izobraževanju odraslih

V eni izmed prejšnjih številk Novičk smo že poročali o poteku dela za projekt evalvacije poskusov izobraževalnih programov višjega strokovnega izobraževanja za odrasle, ki ga izvajata Andragoški center Slovenije in Center RS za poklicno izobraževanje. Na kratko smo opisali metodologijo, s pomočjo katere bomo spremljali **poskusno** uvajanje novih izobraževalnih programov višjega strokovnega izobraževanja v izobraževalno prakso. Ob upoštevanju specifičnosti področja izobraževanja odraslih in zahtev, ki jih na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja (oziroma razvoju izobraževalnih programov na tem področju) postavlja gospodarstvo, smo v spremljanje poskusnega uvajanja izobraževalnih programov vključili naslednje subjekte:

- predavatelje, ki poučujejo v obravnavanih izobraževalnih programih,
- vodje izobraževalnega programa,
- organizatorje praktičnega izobraževanja,
- mentorje praktičnega izobraževanja v podjetjih,
- udeležence v izobraževalnih programih.

Zbirali bomo podatke o primemosti izobraževalnih programov višjega strokovnega izobraževanja oz. njihovih morebitnih "šibkih točkah" in "pomanjkljivostih". Soočanje in primerjanje mnenj različnih subjektov povečuje objektivnost dobljenih rezultatov in pripomore h kakovostnejšim predlogom o morebitnih izboljšavah izobraževalnega programa.

Potek evalvacije izobraževalnih programov višjega strokovnega izobraževanja Gostinstvo in Turizem za odrasle

V skladu z evalvacijskim načrtom, ki (na podlagi opredeljene metodologije) podrobneje določa spremljanje poskusnih programov višjega strokovnega izobraževanja, v katere se vključujejo odrasli, smo v prvi polovici leta 1999 izvedli prvi dve fazi evalvacije izobraževalnih programov višjega strokovnega izobraževanja. Gostinstvo in Turizem za odrasle, ki ju izvajajo na Višji strokovni šoli za gostinstvo in turizem na Bledu.

Opravili smo **vodene intervjuje s predavatelji**, ki so (pri svojih predmetih) že zaključili predavanja za prvo generacijo vpisanih študentov. V prvi del izvedbe intervjujev smo vključili tudi vodjo izobraževalnih programov in organizatorja praktičnega izobraževanja v omenjenih izobraževalnih programih. Pokazalo se je, da je zelo pomembno, da izobraževalna organizacija in institucije, ki opravljajo evalvacijo, med seboj sodelujejo pri pripravi in koordinaciji evalvacije. V sodelovanju z vodjem izobraževalnega programa na Višji strokovni šoli za gostinstvo in turizem Bled (časovna koordinacija intervjujev s predavatelji) smo namreč prvi del izvedbe intervjujev lahko opravili nemoteno in uspešno. Ostale intervjuje s predavatelji bomo opravili v novembru, ko bodo tudi ti zaključili izvajanje izobraževanja pri svojih predmetih in nam bodo lahko posredovali svoje izkušnje z izobraževalnim programom.

V skladu z evalvacijskim načrtom smo v prvih mesecih letošnjega leta (marec/april) opravili tudi **analizo dokumentacije obeh izobraževalnih programov** in pripravili vmesno poročilo o poteku spremljanja in prvih rezultatih.

V analizo dokumentacije izobraževalnih programov Gostinstvo in Turizem smo vključili naslednje podatke:

- podatke o udeležencih izobraževanja (predhodna izobrazba, zaposlitveni status, starost, delovne izkušnje, ipd.);
- podatke o praktičnem izobraževanju (priznано/nepriзнано praktično izobraževanje, kriteriji za priznavanje praktičnega izobraževanja);
- podatke o predavateljih (strokovna izobrazba, strokovni izpit, pedagoško-andagoška izobrazba, idr.);
- podatke o materialnih in prostorskih razmerah.

Analiza dokumentacije izobraževalnega programa predstavlja pomemben segment evalvacijske raziskave predvsem iz treh razlogov:

- velikokrat lahko že iz analize dokumentacije dobimo koristne in dragocene podatke, ki nam ob kasnejših pravilnih povezavah z značilnostmi izobraževalnega programa lahko povedo marsikaj o ustreznosti izobraževalnega programa in njegove izvedbe za določeno ciljno skupino udeležencev, o ustreznih kadrovskih pogojih, ki jih zahteva določen izobraževalni program in od katerih so v veliki meri odvisni izobraževalni učinki, ipd.
- Podatkov (predvsem kvantitativnih, kot so npr. uspešnost, osip, prehodnost med letniki, izobraževalne/demografske značilnosti udeležencev) nam ni treba zbirati z drugimi evalvacijskimi instrumenti. V intervjujih, ki jih opravljamo s predavatelji, udeleženci oziroma vodjem izobraževalnega programa, se lahko tako osredotočimo na tiste (bolj kvalitativne) podatke in informacije o programu, ki jih na drugačen način ni mogoče pridobiti.
- Začetna analiza samega izobraževalnega programa in podatkov o programu pa predstavlja osnovo za odločitve o tem, katere podatke bomo zbirali z drugimi evalvacijskimi instrumenti (vprašalniki, intervjuji, opazovanja ipd.).

Analiza dokumentacije kot pomembna faza (uvajanja) mehanizmov samoevalvacije, ki jo opravljajo zaposleni v izobraževalni organizaciji

Analiza dokumentacije je pomemben del priprave in izvedbe obširne evalvacijske raziskave. Apliciramo pa jo lahko tudi v prakso izobraževanja odraslih. Za vodjo izobraževanja odraslih je zelo pomembno, da zbere (poleg samega programa) še druge podatke (o značilnosti udeležencev, njihovih interesih, željah; o kadrih, ki jih ima na razpolago, ipd.), ki mu bodo v pomoč pri pripravi organizacije izobraževanja in izvedbenega kurikulumu, pa tudi pri presoji kakovosti izobraževalnega programa. Prav tako bo učitelj, ki bo že pred začetkom izobraževanja imel na razpolago različne podatke o "konkretni skupini udeležencev", ki se vključujejo v izobraževalni program, lažje in bolj kakovostno načrtoval izvedbo izobraževanja ter že pred začetkom izobraževanja upošteval različne značilnosti odraslih (predhodna izobrazba, različne delovne izkušnje, različne družbene in socialne vloge ipd.). Na tak način bo lahko bolj pozorno in suvereno načrtoval izobraževalni proces in ga po potrebi med izvajanjem prilagajal predznanju, delovnim izkušnjam in interesom ter motivom udeležencev.

Tovrstno zbiranje podatkov predstavlja prvo stopnjo "internega" spremljanja oziroma samoevalvacije, ki jo opravljajo zaposleni v izobraževalni organizaciji za potrebe lastnega razvoja in dvigovanja kakovosti izobraževalnega programa ter njegove izvedbe. Podobno kot v eksternih evalvacijskih raziskavah (ki so ponavadi res bolj kompleksne in obširne), pa lahko tudi v postopku samoevalvacije sledi razmislek o različnih postopkih in načinih spremljanja kakovosti izobraževanja med potekom izobraževanja in možnih načinih vključevanja udeležencev v vrednotenje izobraževalnega programa, predavateljskega kadra ipd. (npr. z uvedbo preprostih anket, pogovorov ipd.) z namenom izboljševanja samega programa in rasti kakovosti ter ne nazadnje tudi podobe izobraževalne organizacije. Koristnost tovrstnih postopkov samoevalvacije, ki jo opravljajo zaposleni v izobraževalni organizaciji (predavatelji, vodje, udeleženci), je predvsem v tem, da organizacija sama nenehno skrbi za lasten strokovni razvoj in s tem uvaja kulturo učeče se organizacije in nenehnega učenja iz lastne prakse. Kombinacija eksternih evalvacij in internih evalvacij oziroma samoevalvacij pa se v razvitih tujih državah kaže za zelo uspešno pri dviganju kakovosti izobraževanja odraslih.

Tanja Možina, ACS

Širitev mreže izvajalcev Projektnega učenja mlajših odraslih (PUM)

Ministrstvo za šolstvo in šport ter Zavod RS za zaposlovanje sta se odločila, da bosta v letu 2000 omogočila širitev mreže izvajalcev programa PUM. Tako se bodo sedanjima izvajalce-
ma, Zavodu TIN Ljubljana in podjetju KOR CIS Slovenj Gradec, predvidoma pridružili še trije

novi. V ta namen je bil maja 1999 v Uradnem listu RS že objavljen razpis za kandidate, junija pa naj bi bili tudi izbrani (morda so v času izida Novičk že znani). Takoj po izboru bo stekla izbira primernih kandidatov za mentorje v programu; v Andragoškem centru jo bomo opravili na podlagi predlogov, ki so jih pripravile izbrane organizacije. Konec septembra bo steklo usposabljanje, ki bo predvidoma zaključeno decembra, tako da bodo novi izvajalci lahko program začeli izvajati že v začetku leta 2000. To je vsekakor pomemben korak k zagotovitvi mreže izvajalcev tega programa. Namenjen je predvsem "osipnikom" oziroma tistim mladim, ki so omagali na poti do svoje temeljne poklicne ali strokovne izobrazbe. Rezultati so zelo spodbudni in to je nedvomno tudi prispevalo k odločitvi financerjev, da zagotovijo dodatne izvedbe. Trenutno pripravljamo celovito poročilo o poteku letošnjih izvedb v že omenjenih organizacijah, o tem bomo poročali tudi v Novičkah.

Sonja Klemenčič, ACS

Nova voditeljica središča za izobraževanje ACS

Z junijem je vlogo voditeljice središča za izobraževanje ACS prevzela Metka Svetina, dosedanja razvojna sodelavka v središču za razvoj in svetovanje v ACS. Njeno razvojno delo je bilo usmerjeno v preučevanje in iskanje modelov za čimbolj učinkovito in kakovostno delo pri oblikovanju izobraževalnih programov, še posebej pa njihovi izpeljavi. Študijsko delo je nekako zaokrožila z izdajo knjige Izobraževalni program za odrasle - od načrta do izpeljave. Nova zadolžitev ji bo prav gotovo izziv, da bi dognanja, do katerih je prišla, uspešno prelila v konceptualno izpopolnitev izobraževalne ponudbe Andragoškega centra in predvsem zagotavljanje kakovostnih programov, ki bodo zadostili raznovrstnim potrebam andragoških delavcev. Želimo ji veliko uspeha, bralce pa ob tej priložnosti vabimo, da se čimprej oglasite s svojimi pobudami in željami.

Sonja Klemenčič, ACS

Pregled Izobraževanje odraslih v Sloveniji 1999/2000

Leto je naokoli in v Andragoškem centru Slovenije pospešeno pripravljamo pregled Izobraževanje odraslih v Sloveniji za šolsko leto 1999/2000. Že osmo leto si prizadevamo, da bi omogočili ustrezno informiranost širše javnosti o obstoječi ponudbi izobraževanja in učenja

za odrasle v Sloveniji. Ponudba izvajalcev in programov s področja izobraževanja za odrasle je iz leta v leto obsežnejša, prav tako tudi povpraševanje po njih. Upamo, da bomo s celovitim pregledom omogočili kakovostno in hitro informiranje in tako pomagali vsem tistim, ki želijo nadaljevati šolanje, ter vsem, ki želijo svoje znanje še obogatiti in razširiti. Zavedamo se, da informacije pridobijo svojo pravo vrednost le takrat, ko jih dobijo tisti, ki jih potrebujejo.

V letošnjem letu smo si zadali cilj, da pregled vsebinsko in oblikovno posodobimo, dopolnimo z novimi izobraževalnimi programi, ki bi še bolj popestrili ponudbo izobraževalnih možnosti za odrasle, ter povabimo k sodelovanju nove izvajalce izobraževanj, ki iz takšnih ali drugačnih razlogov do sedaj niso sodelovali z nami. Oblikovati želimo pregled, s katerim bi bilo iskanje enostavnejše in preglednejše. Odločili smo se, da tudi letos ohranimo tiskano obliko, ki jo bomo pripravili s prilagojeno računalniško aplikacijo. Ta bo omogočala iskanje izvajalcev in programov po različnih kriterijih, naša želja pa je, da bi pregled predstavili tudi na naši internetni strani. O tem bomo še poročali v naslednjih številkah Novičk.

Da bi uresničili postavljene cilje in bi bil končni namen naših prizadevanj dosežen, smo s prenovo začeli že pri vprašalnikih. Te vsako leto pošiljamo ustanovam, ki izvajajo izobraževanje za odrasle, saj le tako lahko obnavljamo in dopolnjujemo našo podatkovno zbirko. Ohranili smo dve vrsti vprašalnikov, in sicer vprašalnik o izvajalcu izobraževanja ter vprašalnik o programu izobraževanja. Nekoliko smo spremenili njihovo vsebino, opustili nekatera vprašanja ter posodobili obliko. Vprašalnika smo sredi junija poslali na več kot tisoč naslovov po Sloveniji. Pomembna novost pa je, da je od letošnjega leta možen dostop do vprašalnikov tudi na internetnem naslovu: <http://www.acs-saec.si/pregled>. Tako pričakujemo, da bomo pridobili še dodatne izvajalce izobraževanj, ki do sedaj še niso bili vključeni v pregled. Pričakujemo, da bomo prejeli izpolnjene vprašalnike najkasneje do **1. avgusta 1999**, saj nam ta datum še omogoča pravočasno objavo podatkov. Pregled bo izšel jeseni in bo na voljo uporabnikom v vseh splošnoizobraževalnih knjižnicah po Sloveniji, centrih za informiranje in poklicno svetovanje, zavodih za zaposlovanje itd., možno pa ga bo naročiti tudi v Andragoškem centru.

Vsi, ki bi svojo izobraževalno dejavnost želeli predstaviti v pregledu in s tem pripomoči k popolnejši ponudbi izobraževalnih dejavnosti v Sloveniji, ste vabljeni, da sodelujete z nami. Izpolnjena vprašalnika vrnite najkasneje do 1. avgusta 1999 v Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana. Za vse dodatne informacije lahko pokličete Eriko Brenk na telefon 061/1842 570. Hvaležni bomo za vsako informacijo, pobudo, vprašanje, izkušnjo, skratka za vse, kar nam bo pomagalo, da bo pregled Izobraževanje odraslih 1999/2000 dosegel svoj namen. Vsem, ki boste sodelovali z nami, se iskreno zahvaljujemo.

Erika Brenk, ACS

Program osnovne šole za odrasle bo vpeljan v naslednjem šolskem letu

Člani programske kurikularne komisije ugotavljamo, da v prvih mesecih letos žal ni bilo mogoče končati obsežnega dela in oblikovati programa osnovne šole za odrasle do stopnje, ko bi ga lahko izročili v obravnavo in sprejem strokovnim svetoma za splošno izobraževanje in za izobraževanje odraslih. Vendar pa je bilo veliko storjenega.

V preteklem letu je bilo oblikovano besedilo za splošni del programa, dogovorjen in usklajen je tudi predmetnik in druge sestavine programa, razen učnih načrtov. Predmetnik je prvič načrtovan v dveh različicah: za populacijo mlajših odraslih oziroma tistih, ki bodo nadaljevali izobraževanje, in za populacijo starejših, ki želijo na tej ravni formalno izobraževanje tudi končati. Sestavljata ga dve enoti: prva je stopnja opismenjevanja (od 1. do 4. razreda osnovne šole za mladino), v drugi pa je predmetnik načrtovan po razredih (od 5. do 9.) in predmetih. Doslej je bilo v predmetniku enajst predmetov (od 6. do 8. razreda), sedaj jih je petnajst, poleg teh pa še izbirni predmeti, ki bodo načrtovani kot projekti. Novi predmeti so naravoslovje in tehnika ter družba v petem razredu, naravoslovje v šestem in sedmem, tehnika in tehnologija v sedmem razredu. V predmetniku pa sta navedena tudi jezika italijanščina in madžarščina, jezika na narodno mešanem območju slovenske Istre in v Prekmurju. Skupno število ur v predmetniku se giblje med 300 v obdobju opismenjevanja in 391 v devetem ali 396 v osmem razredu. Z novim programom bodo morali tudi vsi odrasli opravljati zaključno preverjanje znanja po devetem razredu. Deseto leto izobraževanja je namenjeno pripravi za zaključno preverjanje znanja za tiste odrasle, ki pri prvem preverjanju ne bi uspeli ali pa bi želeli izboljšati uspeh.

Splošni del programa osnovne šole za odrasle je bil skupaj s predmetnikom obravnavan v področnih kurikularnih komisijah za izobraževanje odraslih in za osnovno izobraževanje. PKK za izobraževanje odraslih ga je obravnavala dvakrat in besedilo potrdila, člani PKK za osnovno šolo pa so želeli mnenje Ministrstva za šolstvo in šport, da bi bilo besedilo usklajeno z zakonodajnimi predpisi. Tako mnenje je ministrstvo poslalo Uradu za šolstvo, PKK za osnovno šolo, dne 9. marca 1999.

Ta del besedila je tako pripravljen za obravnavo v strokovnih svetih za izobraževanje odraslih in za splošno izobraževanje, še pred tem pa ga bosta obravnavali ustrezni komisiji obeh strokovnih svetov. Pričakujemo, da se bo to zgodilo še pred letnimi dopusti.

Pri nastajanju učnih načrtov za posamezne predmete se je zataknilo zlasti zato, ker učne načrte pripravljajo iste predmetne skupine, ki so bile zadolžene za učne načrte tudi na vseh drugih stopnjah izobraževanja. Zlasti veliko delo so opravile pri pripravi učnih načrtov za osnovno šolo za mladino. V preteklem letu so za odrasle s sodelovanjem svetovalcev - učite-

ljev praktikov, ki poučujejo v oddelkih za odrasle - nastali predlogi učnih načrtov (razen za državljansko vzgojo in etiko, likovno vzgojo, tehniko in tehnologijo ter italijanščino in madžarščino). Predlogi učnih načrtov so bili dani v razpravo učiteljem praktikom in vodjem osnovne šole za odrasle po Sloveniji, v Andragoškem centru Slovenije pa smo imeli v novembru in decembru lani tudi posvete za učitelje posameznih predmetov. Predloge za spremembe smo posredovali predmetnim kurikularnim komisijam, nekatere so učne načrte že uskladle z našimi predlogi, za večino predmetov pa je delo zastalo.

Nadaljnje delo pri dodelavi učnih načrtov bo prevzel Zavod RS za šolstvo. Predvidevamo, da bodo učni načrti pripravljeni jeseni in sprejeti v strokovnih svetih do konca koledarskega leta.

V prihodnjem šolskem letu torej še ni pričakovati vpeljave novega programa v prakso, upamo pa, da ga bo mogoče eksperimentalno vpeljati v nekatere osnovne šole za odrasle v letu 2001/2002.

Marija Velikonja, ACS

Kaj dela delovna skupina za pripravo TVU '99

Z delom je začela prenovljena delovna skupina ACS za TVU '99. Sestavljajo jo

- *skupina za priznanja ACS za izjemne dosežke pri učenju odraslih*; v njej sodelujejo Zdenka Birman Forjanič, Melanija Končina, Olga Varl, mag. Maja Korošak in Darko Mali kot vodja skupine. Osnovna naloga skupine je spodbujanje posameznikov, skupin in organizacij, da prijavijo dosežke lastnega učenja ali učenja drugih, s katerimi so dosegli uspehe pri spreminjanju sebe, v osebnostni rasti, pri pozitivnem spreminjanju svoje okolice. Skupina opravlja vse potrebno strokovno delo za odločanje v Komisiji za priznanja ACS in vse leto skrbi tudi za promocijo nagrajencev.
- *skupina za delo z izvajalci v lokalnih skupnostih*; v njej sodelujejo Erika Brenk, mag. Maja Korošak, Olga Drogenik in mag. Zvonka Pahernik Pangerc kot vodja skupine ter zunanji sodelavci s področja obdelave podatkov in oblikovanja. Osnovna naloga skupine je spodbujanje in usklajevanje posameznikov, ustanov ter lokalnih in nacionalnih oblasti za sodelovanje pri organiziranju prireditev o učenju in izobraževanju prebivalcev, ki ponazarjajo vseživljenjskost procesa učenja: prikazujejo namreč učne dejavnosti različnih starostnih skupin prebivalcev, za različne namene in z zelo raznoterimi vsebinami. Številni izvajalci, v lanskem letu jih je bilo preko 260, organizirali pa so okrog 1500 prireditev, s prireditvami v lokalnih okoljih pomagajo razbijati pri nas zakoreninjeno miselnost, da sta učenje in izobraževanje predvsem domena šole in mladih, pa delno še obveznost, povezana s poklicem in službo. Delo skupine pomembno vpliva na uresničevanje koncepta in strategije vseživljenjskosti učenja: torej učenja in izobraževanja v vseh obdobjih življenja, za vse

družbene vloge in z vsemi vsebinami, ki jih potrebuje človek za telesne, intelektualne, estetske, čustvene in duhovne razsežnosti svoje osebnosti. Velik del skupine predstavlja priprava poročila in načrta Tedna za obravnavo in sprejem v Vladi RS.

- *skupina za otvoritvene slovesnosti*: v njej sodelujejo mag. Ester Možina, mag. Tone Lenarčič, Melanija Končina, mag. Maja Korošak in Nataša Elvira Jelenc kot vodja skupine; predvideni pa so še zunanji sodelavci. Skupina poskrbi po ustvarjalni, umetniški in organizacijski plati za to, da izobraževanje odraslih z otvoritveno slovesnostjo TVU dobi svojemu poslanstvu primeren blišč in sijaj in pritegne pozornost strokovne in splošne javnosti na dobitnike priznanj za izjemne dosežke v izobraževanju odraslih.
- *skupina za strokovne prireditve ACS*: v njej sodelujejo dr. Angelca Ivančič, mag. Tanja Vilič Klenovšek, Metka Svetina, mag. Ester Možina in Sonja Klemenčič kot vodja skupine; osnovna naloga skupine je načrtovanje in izpeljava strokovnih prireditev ACS v času TVU, ki prispevajo k spoznavanju novosti in dosežkov v izobraževanju odraslih doma in v svetu, k uveljavljanju učenja kot vseživljenjskega procesa na vseh področjih človekovega delovanja in v vseh okoliščinah.

Podlaga za delo skupin je letošnji načrt dela, ki ga je obravnaval Nacionalni odbor za TVU pod vodstvom dr. Pavleta Zgaga in je objavljen v prvi številki TVU-Novičk. Vse skupine so že pripravile načrte za letošnje leto.

Skupina za priznanja je seveda opravila že dobro polovico svojega dela; saj se je rok za prijavo in izbor nagrajencev že iztekel; veliko časa so člani porabili za animacijo in svetovanje predlagateljem priznanj, pripravi gradiva za sejo komisije ACS za priznanja in pripravi gradiv, s katerimi bo vse leto promovirala delo dobitnikov priznanj.

Skupina za delo z izvajalci v lokalnih skupnostih je poskrbela za prvo animacijo za letošnje prireditve TVU na Dnevih slovenskega izobraževanja marca letos, pripravila je izdajo prve številke TVU-Novičk, zgibanke TVU in drugega promocijskega gradiva, sodelovala z Našo ženo pri izdaji posebne priloge o TVU '99. Kar nekaj njenih nalog iz letošnjega leta pomeni novost in bodo uveljavljene do TVU 2000 (izdaja priložnostne poštné znamke, prenovljena grafična podoba TVU, izbor partnerjev, ki bi na regijski ravni poskrbeli za animacijo in koordinacijo prireditev v času TVU).

Skupina za organizacijo strokovnih prireditev bo tudi letos poskrbela za delovanje odprtega telefona v času TVU v Andragoškem centru Slovenije. V lanskem letu je bila to zelo odmevna dejavnost, v prvih treh dneh je poklicalo kar 60 ljudi; za odgovore so skrbela vsak dan sodelavke ACS in zunanje sodelavke, skupaj so v teh dneh odgovarjale na vprašanja skoraj devet ur. Tudi letos bo skupina pripravila andragoški kolokvij. Posvečen bo vprašanju splošnega izobraževanja odraslih: izobraževanja za aktivno državljanstvo, za krepitev civilne družbe, za prosti čas, izobraževanja torej, ki razvija in zadovoljuje predvsem osebne in družbene potrebe po izobraževanju. To je tudi področje, ki je v strokovnih podlagah za nacionalni program izobraževanja odraslih opredeljeno kot področje, ki bo v naslednjem desetletju obravnavano prednostno.

Skupina za otvoritvene slovesnosti je tudi že začela z delom; vendar za zdaj še zbira izvirne in "drugačne" ideje, kako narediti dan odprtja za nepozabno doživetje za vse obiskovalce, predvsem pa za dobitnike priznanj.

Olga Drofenik, ACS

UTRINKI IZ SVETA

Prihodnji izzivi Evrope in nadaljevalno izobraževanje*

V lepem okolju bančnega izobraževalnega centra Waldthausen, nedaleč od mesta Mainz, je nemško ministrstvo za šolstvo v času predsedovanja Evropski uniji, od 16. do 18. maja 1999, organiziralo delavnico z gornjim naslovom. Kaže, da postaja organizacija takih delavnic ali pa konferenc v času predsedovanja Evropski uniji tradicija. Organizirali so jo že Britanci v Manchestru in je bila namenjena predstavitvi vizije britanske vlade o Stoletju učenja, Avstrijci so jo posvetili izobraževanju za demokracijo, Nemci nadaljevalnemu izobraževanju, Finci, ki bodo nasledili vodenje Unije, pa jo predvidevajo septembra in bo posvečena vseživljenjskemu učenju, splošnemu izobraževanju in civilni družbi.

Glede na število udeležencev bi dogajanje težko uvrstili v razdelek "delavnice". Prisotnih je bilo namreč okoli 220 udeležencev iz 28 držav Evrope. En udeleženec je bil iz Južne Afrike. Številčno in v deležu je bilo največ udeležencev iz države gostiteljice - Nemčije (129), sicer pa so bili udeleženci iz Avstrije, Belgije, Bolgarije, Cipra, Češke, Danske, Estonije, Finske, Francije, Grčije, Velike Britanije, Irske, Italije, Latvije, Litve, Luksemburga, Madžarske, Nizozemske, Norveške, Poljske, Portugalske, Romunije, Švedske, Švice, Slovaške, Slovenije in Španije.

Dogajanje je bilo zasnovano kot delavnica, delo pa je kazalo na to, da gre za konferenco, saj so se frontalne predstavitve prepletale s frontalnimi diskusijami. Ob taki zasnovi je bila razprava iz vrst udeležencev minimalna. Rdeča nit konference in skupinskega dela so bile te teme: inovacije, enakost možnosti, kakovost izobraževanja in ekonomika izobraževanja. Po delu v delovnih skupinah so bili na zaključnem plenarnem delu konference opredeljeni tile izzivi, s katerimi se bo moralo spoprijeti nadaljevalno izobraževanje:

- naraščanje neenakosti pri distribuciji virov,
- socialna izključenost, rasizem in sovražstvo do tujcev,

* To je zelo prost prevod. Angleški naslov se glasi: Ability to meet Future Challenges through Continuing Education in Europe.

- graditev civilne družbe in akumulacija socialnega kapitala,
- motivacija za učenje in izobraževanje ter izdelava dolgoročnejših rešitev na tem področju,
- vloga partnerstev,
- razvoj primernih učnih strategij.

Ob identifikaciji teh izzivov je bilo še posebej poudarjeno, da je za njihovo preseganje potrebno resno in dolgotrajno delo, ki zahteva čas. Tu so posebej omenili programe Evropske unije, ki s svojim sistemom financiranja težijo k hitrim rešitvam, za katere pa ni nujno, da so docela preverjene in tudi dobre.

Ob koncu je bila sprejeta tudi deklaracija s priporočili Evropski uniji, njenim članicam in kandidatkam za članstvo. Priporočila sledijo poudarkom oziroma rdeči niti, ki je prevečala celotno delo konference – torej inovacije, enakost možnosti, kakovost izobraževanja in ekonomika izobraževanja.

Tako deklaracija opredeljuje **inovacije** kot dolgoročen izziv za nadaljevalno izobraževanje. Poudarek na tem področju naj bi bila predvsem uporaba novih informacijskih in komunikacijskih tehnologij ter razvoj takega koncepta učenja, ki bo omogočal vsakemu, da se uči tako na delu kot drugod. Ob tem pa se porajajo tudi novi izzivi, povezani s svetovanjem v nadaljevalnem učenju.

Nadaljevalno izobraževanje je dejavnik, ki naj bi pomembno prispeval k **enakosti izobraževalnih možnosti** in je pogoj za sodelovanje v delovnem in družbenem okolju. Zato naj bi se ta segment še okrepil, tudi z oblikami usmerjenega samostojnega učenja in ob upoštevanju neformalnega učenja.

Kakovost je najpomembnejši pogoj nadaljevalnega izobraževanja in bo, po tem, kar je zapisanega v deklaraciji, še pridobivala pomen. Zato bi bilo treba v nadaljevanju morda manj razmišljati o standardih ISO ter se več posvetiti delu z udeleženci izobraževanja, ki naj bo usmerjeno v tisto, kar potrebujejo. Le tako je mogoče pomagati posamezniku, da začuti in spozna, da je odgovornost za izobraževanje in usposabljanje predvsem njegova. Hkrati pa to pomeni tudi manj regulacije s strani države ter povečano tekmovalnost izobraževalnega trga.

Ekonomika oziroma bolje, financiranje nadaljevalnega izobraževanja, naj bo predvsem razumljena kot vlaganje v prihodnost, ki zahteva delitev odgovornosti za financiranje tega izobraževanja med udeležence, podjetja, javno administracijo in izvajalce. Vloga vlad pri financiranju nadaljevalnega izobraževanja naj bi bila predvsem osredotočena h krejitvi sistema, ki bo podpiral posameznika v nadaljevalnem izobraževanju.

Ob koncu deklaracije je izražena podpora nadaljevanju programa SOCRATES (SOCRATES II), v letu 2000 imenovanemu GRUNDTVIG, ki bo namenjen izobraževanju odraslih, velik poudarek pa bo na ugotavljanju in potrjevanju znanja. Z vidika udeleženca bo to lahko alternativna pot za doseg formalne izobrazbe.

dr. Vida A. Mohorčič Špolar, ACS

Spet kriza slovenskega izobraževanja odraslih? (II.)

Dileme v zvezi z Andragoškim centrom Slovenije

V mojem prvem prispevku, kjer govorim o vnovični krizi izobraževanja odraslih v Sloveniji, sem ocenil, da je treba iskati vzroke krize pri treh poglavitnih nosilcih razvoja - Andragoškem centru Slovenije, Katedri za andragogiko na Filozofski fakulteti in Andragoškem društvu Slovenije, ki s svojim zdajšnjim neusklajenim, pogosto pa celo nasprotujočim si ali ravnodušnim ravnanjem omogočajo, da se izobraževanje odraslih ne razvija optimalno, da pri razvoju in njegovem usmerjanju prevladujejo neki bodisi zunanji bodisi notranji ožji, kratkoročni in strateško ne najbolj optimalni interesi ali akcije. Menim, da bi te tri institucije morale za premagovanje krize ali preprečevanje njenega širjenja čimprej vzpostaviti ali obnoviti dialog in medsebojno sodelovanje in se ozavešiti svoje ključne vloge ter posamične in skupne odgovornosti za razvoj izobraževanja odraslih v Sloveniji. Toda, ali ni bil ACS ustanovljen prav zato, da nas popelje iz krize?

Za boljše razumevanje mojega razmišljanja in predlogov v zvezi z ACS (prebrali jih boste lahko prihodnjič v prispevku "Kako naravnati razvoj v pozitivno smer?") moram bralke in bralce nekoliko seznaniti s stališči, ki so se soočala ob nastajanju ACS.

Država, ki je ACS ustanovila leta 1991 (po poprejšnjem zelo intenzivnem in nekajletnem prizadevanju andragogov), je o vlogi in nalogah ACS razmišljala precej drugače, kot strokovnjaki, ki smo se že nekaj let pred njegovo ustanovitvijo sistematično, s poglobljenim študijem in raziskovanjem lotevali prenove izobraževanja odraslih v Sloveniji. Stališča so se razlikovala zlasti v naslednjem.

A) Naloge ACS:

Država: ACS naj se usmeri predvsem v reševanje najbolj akutnih vprašanj izobraževanja odraslih, to pa so bila zlasti: neugodna izobrazbena sestava prebivalstva; problem brezposelnosti; razvoj mreže javnih institucij za izobraževanje odraslih ter priprava in izpeljava programov za izobraževanje odraslih (kasneje to področje prepoznamo kot t. i. kurikulumno prenovno vzgoje in izobraževanja).

Stroka: ACS naj se usmeri v celotno prenovno (zastarelega, nezadostno razvitega) izobraževanja odraslih v Sloveniji; to zahteva tudi njegovo konceptualizacijo, sistemsko urejanje, zadovoljevanje vseh potreb za vse segmente odrasle populacije z vsemi vrstami izobraževanja in učenja odraslih ter z vsemi načini in pristopi, ki jih pozna sodobna andragoška stroka. Temeljno poslanstvo ACS je pospeševanje in razvijanje izobraževanja in učenja odraslih ter oblikovanje nove kulture učenja v Sloveniji; za doseg te ciljev pa je treba sistemsko zagotoviti enakopravnost izobraževanja odraslih in izobraževanja otrok in mladih.

B) Razvojna infrastruktura

Država: Z ustanovitvijo ACS se rešuje problem izobraževanja odraslih v Sloveniji v celoti; s tem preneha potreba, da bi se z njim bodisi razvojno bodisi operativno ukvarjali tudi v Zavodu za šolstvo ali v drugih institucijah, ki jih financira država.

Stroka: ACS je ustanova, ki ji je zaupana splošna skrb za razvoj, ne more pa se ukvarjati (zlasti na izvedbeno-operativni ravni, pa tudi razvojno) s posameznimi specializiranimi področji izobraževanja odraslih, kot so: šolsko (osnovno, srednje) izobraževanje, poklicno izobraževanje, izobraževanje na univerzi, izobraževanje v podjetjih, izobraževanje za potrebe zaposlovanja itn. Za te namene je treba razviti posebne ustanove ali pa posebna središča v že delujočih ustanovah. Brez takšne mreže je delovanje ACS nepopolno in premalo učinkovito, poleg tega pa bi vse te potrebe lahko obvladovala le zelo velika ustanova, to pa tudi ne bi zagotavljalo njene učinkovitosti. (Opomba: organizacijska razčlenjenost ustanov za izobraževanje otrok in mladine se nam zdi sama po sebi umevna, kaže se tudi pri upravljanju dejavnosti, za izobraževanje odraslih pa naj bi vse zmogla le ena sama ustanova in tudi brez posebno razčlenjene uprave. To so zastarela pojmovanja!).

C) Sestava dejavnosti

Država: Ne potrebujemo raziskovalne, temveč predvsem operativno-razvojno ustanovo za urejanje tekočih (praktičnih) vprašanj izobraževanja odraslih.

Stroka: Učinkovito delo zagotavlja le ustrezna kombinacija raziskovalnega, razvojno-svetovalnega in operativnega dela. ACS je v prvih letih svojega delovanja takšno programsko strukturo razvil. Delovanje le na operativni ravni in le za neposredne potrebe prakse pomeni 'strokovno smrt' ali stagnacijo ustanove.

Zdajšnje delovanje ACS je bolj po meri države kot stroke. Krivdo za takšno stanje imata tako Ministrstvo za šolstvo in šport (kot koordinator dejavnosti za potrebe Vlade) kot tudi vodstvo ACS. Minister za šolstvo in šport dr. Slavko Gaber, ki sicer načelno ni nasprotoval širšemu (bolj raziskovalnemu) konceptu ACS in tudi ne različnim strokovnim pobudam in projektom ACS, je zakonsko zakoličil vlogo ACS kot prednostno razvojno-svetovalne ustanove za potrebe šolstva (prednost so v praksi udeležile aktualne teme, kot so 'kurikularna prenova', 'izobraževanje brezposelnih', programiranje, nacionalni program ipd., z zagotovljenimi finančnimi sredstvi za njihovo izpeljavo). Skupaj s prav tako ozko opredeljenim in financiranim interesom Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve je to odločilno vplivalo na oblikovanje zdajšnje programske sheme ACS, ki je za seboj potegnila tudi organizacijo dela in kadrovsko strukturo. Vodstvo ACS je omogočilo takšno stanje s tem, da ni pravočasno izpeljalo reorganizacije ustanove, ki bi po eni strani zagotovila zadovoljitev interesov omenjenih ministrstev, hkrati pa okrepila raziskovalno dejavnost in tako omogočila večjo avtonomnost programa; vodstvo ACS je brez zadostne in dovolj temeljite presoje prehitro ugriznilo v ponujene 'finančne vabe' (beri: naloge, ki jih plačujejo ministrstva).

Andragoški center Slovenije se mora zavedati, da je osrednja institucija za razvoj izobraževanja odraslih v Sloveniji in da mora to svojo vlogo opravljati z vso odgovornostjo in strokovno kompetentno.

Stopnjevanim pritiskom države se mora vodstvo ACS upreti s trdno konceptualno shemo svojega razvoja in delovanja, ki je načrtana v dokumentu "Razvoj in usmeritve ACS" (maj 1992); zdajšnja direktorica je ob prevzemu vodilnega položaja in ob drugih priložnostih potrjevala, da se bo ravnala po njem.

Če se ACS ne bo oblikoval po teh usmeritvah in bo ostal pretežno razvojna in svetovalna ustanova Ministrstva za šolstvo in šport, bomo morali za pospešitev inovativnih projektov in raziskovanj poiskati v Sloveniji kako drugo ustrežnejšo možnost. Kot zgled za morebitno utrditev avtonomnosti, hkrati pa možnosti za povečanje odprtosti in izboljšanje poslovnosti ter za pozitivne spremembe zdajšnje organiziranosti in delovanja ACS lahko vzamemo primer britanskega Nacionalnega inštituta za izobraževanje odraslih (NIACE). To je od vlade neodvisna organizacija, ki pa veliko dela za vlado (npr. predloge za nacionalne projekte, strategije in programe), a deluje tudi kot združenje (za svoje članice ima vse pomembnejše organizacije za izobraževanje odraslih v Angliji, Walesu in na Škotskem, v svoje članstvo pa vključuje tudi zainteresirane medije in druge organizacije ter posameznike. Je finančno uspešna, vire financiranja ima v Veliki Britaniji in v zadnjem času čedalje bolj tudi zunaj nje (Evropska zveza). Za svoje delo odgovarja članicam, ki jim poroča o svojem delu na vsakoletni skupščini.

Prihodnjiki bom nadaljeval s stališči o tem, kaj bi bilo treba narediti, da bi negativne trende naravnali v pozitivno smer.

dr. Zoran Jelenc

KOTIČEK JE VAŠ

Občutek lastne vrednosti kot imunski sistem zavesti*

Najbolj pomembno človekovo prepričanje je tisto, ki ga ima o samem sebi. Zaupanje vase, v svojo sposobnost samostojnega razmišljanja, odločanja in obvladovanja sprememb ter prepričanje v svojo pravico do ljubezni in sreče pomembno vpliva na vsak vidik našega obstoja. Ocena samega sebe je temelj, ki usmerja naše delovanje, izbiro vrednot, določanje ciljev in način, kako se soočamo z življenjskimi izzivi.

* Prispevek je povzet po članku dr. Nathaniela Brandna.

Vse številnejše ugotovitve posameznikov in institucij dokazujejo pomemben vpliv občutka lastne vrednosti na človekove dosežke, postavljanje in uresničevanje ciljev, vzpostavljanje kakovostnih medsebojnih odnosov, prevzemanje družbene in osebne odgovornosti, na delovno učinkovitost ter na občutek sreče in osebne zadovoljstva. Pomanjkanje občutka lastne vrednosti povezujejo z nesocialnim vedenjem: nasiljem, različnimi oblikami zasvojenosti, depresijami, samomorilskimi nagnjenji, spolno promiskuiteto ter defenzivnimi vedenjskimi navadami.

Zakaj imunski sistem zavesti?

Če je občutek lastne vrednosti pri človeku nezadosten, je njegov psihološki razvoj oviran. Zdrav občutek lastne vrednosti deluje kot imunski sistem zavesti in skrbi za odpornost, trdnost in sposobnost obnavljanja.

- Če nam primanjkuje občutka lastne vrednosti, je naša prožnost ob soočanju z življenjskimi problemi zmanjšana. Nagibamo se k temu, da naše delovanje bolj usmerjata strah in želja, da bi se izognili bolečini, kot pa želja, da bi izkusili radost. Hitreje se odzivamo na negativnosti, medtem ko pozitivnega ne opazimo. Če dvomimo vase in v svoje sposobnosti, v svojo primernost in vrednost, da bi bili ljubljene, je življenje zastrašujoče, svet pa grozljiv.
- Kolikor bolj je osnova našega zaupanja vase, v svojo sposobnost razmišljanja in v svojo vrednost **realna**, tem bolj primerno se bomo odzivali na življenjske izzive in priložnosti. Pozitivno mnenje o sebi nam daje moč, energijo in motivacijo. Navdihuje nas za doseganje ciljev in nam omogoča, da uživamo v svojih dosežkih.
- Če sebe cenimo, bomo iskali izzive in stimulacijo zahtevnih in vrednih ciljev. Doseganje takšnih ciljev pa bo prispevalo k razvijanju boljšega mnenja o sebi. Če se ne cenimo, bomo iskali gotovost že znanega in nezahtevnega. Omejevanje na znano in nezahtevno pa slabi naš občutek lastne vrednosti.
- Kolikor boljše je naše mnenje o sebi, tem bolje smo pripravljeni za spopade s težavami, ki se pojavljajo v našem poslovnem in osebnem življenju. Po porazu si hitreje opomoremo in imamo več moči, da spet začnemo delati.
- Ločitev ali razočaranje v ljubezni samozvestne osebe ne more prizadeti do takšne mere, da bi se, za ceno lastne vitalnosti, zaprla pred intimnostjo iz strahu pred morebitnimi prihodnjimi razočaranji.
- Bolj kot cenimo samega sebe, večje so naše ambicije v vsem, kar želimo in pričakujemo od življenja na čustvenem, intelektualnem, ustvarjalnem ali duhovnem področju.
- Slabše kot je naše mnenje o sebi, manjša so naša pričakovanja; nižji so naši cilji - in tudi manj dosežemo. Vsaka od usmeritev se samodejno spodbuja in ohranja.
- Večji kot je občutek lastne vrednosti, močnejša je naša želja, da izrazimo sebe in svoje notranje bogastvo. Manj se cenimo, večja je potreba po potrjevanju, dokazovanju ali samopozabi v rutinskem in nezavednem življenju.

- Boljše kot je naše mnenje o sebi, bolj odprta, jasna, poštena in primerna bo naša komunikacija, saj verjamemo, da so naše misli pomembne. Zato se jasnosti ne bojimo, temveč jo pozdravljamo. Slabše kot je naše mnenje o sebi, bolj nejasna, zmedena, kalna, izmikajoča in neustrezna bo naša komunikacija - zaradi lastne negotovosti, nezaupanja svojim mislim in občutkom ter iz strahu pred odzivom poslušalca.
- Bolj kot se cenimo, bolj verjetno bomo z drugimi tvorili polne in zadovoljujoče, in ne odvisne odnose.

Odobravanje in potrjevanje drugih ne ustvarjata našega občutka lastne vrednosti. Prav tako tudi ne znanje, bogastvo, poroka, starševstvo, človekoljubna prizadevanja, ljubezenske "trofeje" ali lepotne operacije. Včasih nam te stvari pomagajo, da se bolje počutimo v svoji koži ali da nam je prijetneje v določenih situacijah. Vendar uteha še ne zagotavlja boljšega občutka o samem sebi.

Na Inštitutu za razvijanje osebne kakovosti pripravljamo programe, ki krepijo psihološko odpornost in razvijajo notranje temelje občutka lastne vrednosti. Verjamemo, da s poznavanjem, spoštovanjem in izražanjem sebe vsakdo lahko uresniči svoje sposobnosti in edinstveno pripomoč h kakovosti svojega življenja in družbe, v kateri živi. Smo član Mednarodnega združenja za razvoj zavesti o osebni vrednosti in od 10. junija 1998 njegov uradni predstavnik v Sloveniji. Mednarodno združenje je bilo ustanovljeno na pobudo dr. Roberta W. Reasonerja leta 1990, v Oslu na Norveškem, in se zavzema za ozaveščanje o pomenu razvijanja pozitivnega občutka lastne vrednosti na vseh področjih družbenega delovanja. Danes ima združenje več kot 45 držav članic, med člani združenja pa so priznani in uveljavljeni strokovnjaki: Gloria Steinem, dr. Nathaniel Branden, Bob Moawad, dr. Jane Bluestein, Jack Canfield, Sandi Redenbach in drugi. V Sloveniji skupna prizadevanja združujemo v **gibanju PLEROMA**.

Na Inštitutu sodelujemo z uglednimi slovenskimi in mednarodnimi strokovnjaki. Naši programi so že več let vključeni v Katalog stalnega strokovnega spopolnjevanja pedagoških delavcev pri Zavodu za šolstvo RS ter v katalog Socialne zbornice Slovenije. Doslej se je naših seminarjev udeležilo že več kot 1.500 ljudi. Sodeč po njihovih izjavah pridobljena znanja uspešno uporabljajo pri svojem delu in v vsakdanjem življenju.

Greta Bratovš, Inštitut za razvijanje osebne kakovosti

Jeseni študij waldorfske pedagogike

Waldorfska pedagogika je v svetu znana že 80 let. Njen utemeljitelj, Rudolf Steiner, je prvo Svobodno waldorfsko šolo ustanovil leta 1919 v Stuttgartu. Od takrat je v svetu 'zraslo' nekaj več kot 600 waldorfskih šol in več kot 1500 waldorfskih vrtcev, ki delujejo samostojno ali v sklopu teh šol.

Z naraščanjem odprtosti duha slovenskega naroda, ki se kaže tudi v sprejemanju drugačnosti, je z leti v Sloveniji postopno naraščal interes za drugačno pedagogiko. V življenju sodobnih slovenskih staršev se povečuje zavest o pomenu vzgoje otrok. S šolsko zakonodajo je v naši državi postavljen tudi pravni temelj za obstoj zasebnih vrtcev in šol z drugačno pedagogiko.

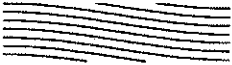
Waldorfska pedagogika je v slovenskem prostoru začela 'živeti' pred nekaj več kot 10 leti z ustanovitvijo prvega waldorfskega vrtca. Kmalu za tem je bila ustanovljena Waldorfska šola v Ljubljani, ki je začela z dvema razredoma. Sledilo je organiziranje vrtca - ene predšolske skupine otrok, ki deluje v sklopu Waldorfske šole Ljubljana. Interes staršev in javnosti je za tovrstno pedagogiko postopno naraščal. Waldorfska šola ima v tem trenutku osem razredov in jeseni začneja s prvim razredom srednje šole. V Ljubljani deluje tudi samostojni waldorfski vrtec z dvema skupinama otrok. Interes staršev za vpis otrok v vrtec je večji, kot jih oba vrtca lahko sprejmeta, zato obstajajo čakalne liste.

Kakovost dela v ustanovah, ki 'živijo' waldorfsko pedagogiko, je tako kot v vseh drugih ustanovah odvisna od dobro usposobljenih pedagogov. V ta namen bo društvo Kortina jeseni 1999 v sodelovanju z Waldorfskim zasebnim vrtcem Ljubljana in Waldorfsko šolo organiziralo **izobraževanje za waldorfske vzgojitelje in waldorfske učitelje** v obliki seminarjev, ki bodo potekali ob vikendih enkrat mesečno in en teden poleti. Seminarja bosta potekala tri leta. Po opravljenem seminarju in vseh izvedenih pedagoških nalogah in hospitacijah bodo udeleženci prejeli ustrezno potrdilo oziroma diplomu waldorfskega pedagoga. Pogoji za vpis v seminar za waldorfske vzgojitelje je izobrazba V. stopnje, za seminar za waldorfske učitelje pa VI. stopnja izobrazbe. Zaželeno je pedagoška izobrazba, vendar ni pogoj. Za seminar za waldorfske vzgojitelje bi bile prijave predstavnikov moškega spola še posebna obogatitev, saj bi to v bodočem delu s predšolskimi otroki zagotovilo še bolj naravno harmonijo v vzgoji. Z izobraževanjem bodočih waldorfskih pedagogov smo korak bliže možnosti, da se svobodna odločitev vseh staršev, ki želijo tovrstno vzgojo in izobraževanje za svoje otroke, uresniči.

Vse informacije v zvezi z vpisom na omenjena seminarja lahko zainteresirani dobijo v Društvu Kortina, Waldorfska šola Ljubljana.

Pavla Miljevič, Waldorfski zasebni vrtec Ljubljana

OBVESTILA

Izvršitev spornega 52. člena naj bo zadržana

V prejšnjih Novičkah smo vas obvestili, da bo Andragoško društvo Slovenije pooblastilo odvetnico za začetek postopka za oceno ustavnosti in zakonitosti 52. člena Pravilnika o izvajanju zakona o davku na dodano vrednost. Pobudi ADS sta se kasneje pridružila še Andragoški center Slovenije in Filozofska fakulteta. Medtem je minister za finance že izdal spremembe spornega pravilnika, s katerimi pa ni odpravil neskladnosti za področje izobraževanja odraslih. Zato je bil Ustavnemu sodišču poslan predlog, da do svoje končne odločitve zadrži izvršitev 52. člena Pravilnika in tako prepreči izvrševanje sporne določbe Pravilnika in nastanek škodljivih posledic za izvajalce in udeležence v programih izobraževanja odraslih.

Olga Drofenik, Izvršilni odbor ADS

Odpiramo svetovalni kotiček v internetu

Andragoški center Slovenije je v svoje delovanje vključil tudi informiranje in svetovanje na spletnih straneh.

Dinamičnost in kompleksnost izobraževanja in učenja odraslih odpira vedno več vprašanj, s katerimi se ob izobraževanju in učenju (pred, med in po) srečujejo tako posamezniki kot tudi različne ustanove, ki so posredno in neposredno povezane z izobraževanjem in učenjem odraslih. V Andragoškem centru so vam na voljo strokovnjaki za vprašanja v zvezi z učenjem in izobraževanjem.

Da bo komunikacija čimbolj pregledna, smo se odločili, da odpremo dve strani. Prva stran je namenjena odraslim, udeležencem izobraževanja, tistim, ki bi se radi vključili v izobraževanje ali jih le zanimajo vprašanja, povezana z izobraževanjem odraslih. Druga stran pa je namenjena izobraževalnim in drugim ustanovam, ki se ukvarjajo ali želijo ukvarjati z izobraževanjem odraslih.

Oglejte si svetovalni kotiček na internetni strani www.acs-saec.si.

Odbor za podeljevanje nagrad RS na področju šolstva na podlagi 7. člena zakona o nagradah RS na področju šolstva (Ur. l. RS, št. 56/94) ter 2. člena pravilnika o delu Odbora za podeljevanje nagrad RS na področju šolstva objavlja

razpis

nagrada Republike Slovenije na področju šolstva za leto 1999

Nagrade Republike Slovenije na področju šolstva se podeljujejo za najvišje dosežke, ki pomembno prispevajo k razvoju pedagoške prakse in teorije ter h kvalitetnemu izobraževanju, utrjujejo varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin v vzgoji in izobraževanju, omogočajo pozitivne vzgojne vplive šole ter spodbujajo humanizacijo odnosov v šoli.

Predlagatelji za te nagrade so lahko fizične in pravne osebe. Nagrado lahko prejme vsak posameznik(-ica), skupina, zavod ali druga organizacija na področju predšolske vzgoje, osnovnega šolstva, osnovnega glasbenega šolstva, izobraževanja in usposabljanja otrok in mladostnikov z motnjami v razvoju, vseh vrst srednjega šolstva, dijaških in študentskih domov, šolstva pripadnikov madžarske in italijanske narodnostne skupnosti in Romov, šolstva pripadnikov slovenske manjšine v Italiji, Avstriji in na Madžarskem ter dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture za Slovence po svetu.

Odbor bo podelil največ 11 nagrad, od tega po področjih največ 3. Nagrajeni so lahko posamezniki(-ice), skupine, zavodi ali druge organizacije, če na svojem področju delujejo že najmanj 10 let. Posameznik(-ica) je lahko nagrajen(-a) za življenjsko delo, če je na svojem področju deloval(-a) najmanj 30 let. Nagrade so lahko podeljene tudi upokojencem.

Obrazec za prijavo za razpis (neobvezen) lahko dobite na Ministrstvu za šolstvo in šport, Župančičeva 6, Ljubljana, tel. 061 178 52 10, ali na internetnem naslovu http://www.mss.edus.si/novo/nagrade_99.htm. Predloge z utemeljitvijo in dokazili naj predlagatelji pošljejo v zaprti ovojnici na naslov: Ministrstvo za šolstvo in šport RS, Župančičeva 6, 1000 Ljubljana, s pripisom "Ne odpiraj - razpis za nagrade na področju šolstva", ali pa jih lahko na omenjeni naslov tudi osebno prinesejo do torka, 31. avgusta 1999, opoldne.

Več o razpisu (merila za dodelitev in obvezne sestavine predloga) v Uradnem listu RS, št. 36, z dne 14. 5. 1999, stran 2513.

* * *

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Glinška ulica 12, Ljubljana, na podlagi 7. člena odredbe o načinu oddajanja subvencij, dotacij in drugih transferjev iz sredstev proračuna Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 5/98) objavlja

javni razpis

za izbor programov izobraževanja in usposabljanja ter izvajalcev teh programov za leto 1999

1. Uporabnik: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Glinška ulica 12, Ljubljana.
2. Predmet javnega razpisa: izbor programov izobraževanja in usposabljanja ter izvajalcev teh programov, ki jih bo za skupine brezposelnih oseb organiziral Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje v letu 1999, in sicer:
 - 2.1 Programi informiranja in motiviranja,
 - 2.2 Delavnice za iskanje zaposlitve,
 - 2.3 Delavnice za načrtovanje poklicnega cilja,
 - 2.4 Programi osebnostnega razvoja,
 - 2.5 Programi izpopolnjevanja in usposabljanja, ki omogočajo udeležencem večjo konkurenčnost na trgu dela, prednost pri izbiri bodo imeli tisti izvajalci, ki bodo prevzeli obveznost zagotavljanja zaposlovanja za 60 % udeležencev oziroma v skladu z navodili v razpisani dokumentaciji,
 - 2.6 Programi podjetniškega izobraževanja in usposabljanja: programi informiranja in motiviranja, poglobljeni seminarji za podjetništvo.

Merila in pogoji za izbor programov in izvajalcev: navedena so v razpisni dokumentaciji (glej: Standardi in normativi na področju izobraževanja in usposabljanja brezposelnih oseb).

3. Okvirna višina sredstev: 600.000.000 SIT.
4. Obdobje izvajanja programov: do 31. decembra 1999.
5. Naslov za prijavo: upoštevane bodo vse vloge, ki bodo predložene na predpisanih obrazcih, na naslov: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Glinška 12, Ljubljana, in sicer po pošti priporočeno ali osebno v vložišču. Vloge z vso potrebno dokumentacijo je treba poslati v zapečatenem ovitku, ta pa mora biti označen z "ne odpiraj - vloga", navedbo javnega razpisa in označbo programa (številka), na katerega se vloga nanaša.
6. Rok za predložitev vlog: vloge se vlagajo najkasneje do vsakega 15. v mesecu, skrajni rok je 15. september 1999 do 9. ure na omenjeni naslov.
7. Datum odpiranja vlog: strokovna komisija za izbor programov izobraževanja in usposabljanja ter izvajalcev teh programov bo obravnavala vse prispele vloge enkrat mesečno, in sicer vsakega 16. v mesecu. Odpiranje prijav ni javno.

8. O izidu javnega razpisa bodo vlagatelji pisno obveščeni najkasneje v roku 45 dni od datuma odpiranja vlog. Zavod bo izvajalcem izdal sklepe o izboru in jih pozval k podpisu pogodbe na osnovi potreb po izvajanju teh programov na trgu dela in v skladu z možnostjo financiranja v letu 1999.
9. Kraj, čas in oseba, pri kateri lahko ponudniki dvignejo razpisno dokumentacijo in prijave obrazce: Zavod RS za zaposlovanje, Služba programov zaposlovanja, Tržaška 2, Ljubljana, pri Angelci Zajc, ali na Gregorčičevi 37, Maribor, pri Zaliki Žerjav, vsak dan med 10. in 12. uro, ter na spletnih straneh Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje na http://www-ai.ijs.si/RZZ_doc/index.html.

Dodatne informacije: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje – centralna služba, Vesna Petric-Uran, tel.: 062/228-32-28, vsak ponedeljek in sredo med 10. in 12. uro.

* * *

Sklad za nagrajevanje inovacij na področju usposabljanja, življenja in dela invalidov pri vladi Republike Slovenije objavlja

razpis

nagrada za inovacije na področju usposabljanja, življenja in dela invalidov za leto 1999

1. Sklad za leto 1999 razpisuje pet denarnih nagrad za inovacije, ki jih bodo prijavili invalidi, strokovni delavci in drugi inovatorji.
2. Sklad je ustanovljen z namenom, da bi spodbujal inovacijsko delo in podpiral prizadevanja posameznikov ali avtorskih skupin, da bi z izumi, tehničnimi in drugimi izboljšavami invalidom prilagajali delovne pogoje, delovna orodja, bivalne razmere, predmete vsakdanje rabe oziroma uvajali inovacije na področje aktivnega varstva invalidov. Posebej bodo ocenjevane in nagrajevane idejne zasnove ter inovacije, ki bodo preproste, poceni in takoj uporabne pri prilagoditvi določenega ortopedskega pripomočka za individualno uporabo, in posebej inovacije, ki bodo pomenile pomembno izboljšavo pri uresničevanju programov izobraževanja, usposabljanja, zaposlovanja in urejanja bivalnih in delovnih razmer invalidov.
3. Na razpis se lahko prijavi vsak državljan Republike Slovenije (posameznik ali skupina), podjetje, zavod, organizacija ali društvo, ki mora poleg osebnih podatkov (ime in priimek, starost, izobrazba, zaposlitev) predložiti:

- popoln opis inovacije,
- skice, načrte, opis tehnoloških postopkov in vso možno dokumentacijo o uporabnosti, koristnosti ter namembnosti inovacije, če gre za inovacijo na področju izvirnih metod dela z invalidi,
- opis načina delovanja ali uporabe in razlago, zakaj je predlagana inovacija boljša od dosedanje rešitve,
- stopnjo razvoja rešitve (idejna rešitev, prototip, že izvedena rešitev, že preizkušena rešitev) in predlog, na kakšen način tehnično ali organizacijsko izvesti novo rešitev.

Na ovojnici naj bo naveden naslov prijavitelja z vidno oznako "ne odpiraj, za razpis za inovacije".

4. O predlogih za nagrade sklada bo odločala posebna strokovna komisija, ki jo bo imenoval Odbor ustanoviteljev sklada izmed znanih strokovnjakov za posamezna področja, kamor spadajo predlogi. Komisija bo delala in odločala skladno z aktom o ustanovitvi in delu sklada. Komisija lahko predlaga tudi priznanja za prijavljene inovacije. O nagradah in priznanjih dokončno odloča odbor sklada.
5. Nagrade pomenijo družbeno priznanje. Avtorske pravice so v celoti pridržane avtorju, sklad pa si bo prizadeval, da bi vse inovacije, ki bodo nagrajene, resnično našle mesto v življenju in delu invalidov.

O višini nagrad za leto 1999 bo odločal Odbor ustanoviteljev sklada.

6. Podelitev nagrad bo javna in slovesna, organizirana pa bo v mesecu decembru 1999, ob praznovanju mednarodnega dneva invalidov.
7. Predloge za nagrade je treba poslati na naslov: Urad Vlade Republike Slovenije za invalide, Železna cesta 14, Ljubljana, in sicer najkasneje do 15. septembra 1999.

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

Education, modernization and peripheral community : contributions to the 3rd and 4th International Summer School Anogia/Crete 1996-1997. Roskilde : Adult Education Research Group, Roskilde University, 1998. 258 str. (Anogia Workbooks ; 3)

Family involvement in literacy : effective partnership in education / ed. by Sheila Wolfendale and Keith Topping. London ; New York : Cassell, 1996

Izhodišča za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja odraslih / pripravili: Angelca Ivančič, Sonja Klemenčič, Zdenko Medveš, Jan-ko Muršak, Metka Svetina, Tanja Klenovšek Vilič. Ljubljana : Andragoški center Slovenije, 1998. 22 str.

Jahrbuch Volkshochschule : Beiträge zur Erwachsenenbildung / herausgegeben von Wilhelm Filla ... (et al.). Wien : Verband Österreichischer Volkshochschulen, 1991. 159 str. (Jahrbuch Volkshochschule ; 1991)

Jahrbuch Volkshochschule : Beiträge zur Erwachsenenbildung / herausgegeben von Wilhelm Filla ... (et al.). Wien : Verband Österreichischer Volkshochschulen, 1992. 182 str. (Jahrbuch Volkshochschule ; 1992)

Manifest ekonomistov o brezposelnosti v Evropski uniji / Franco Modigliani ... (et al.). Ljubljana : Zveza ekonomistov Slovenije, 1999. 44 str.

Mohorčič Špolar, Vida: Ljudske in delavske univerze v obdobju od 1945. do 1990. leta : udeleženci izobraževanja na delavskih in ljudskih univerzah (1945 do 1990) / nosilka Vida A. Mohorčič Špolar, raziskovalna sodelavka Branka Emeršič. - Ljubljana : Andragoški center Slovenije, 1999. - 33 str.

Wissenschaft und Erwachsenenbildung : Jahrbuch Volkshochschule / herausgegeben von Wilhelm Filla ... (et al.). Wien : Verband Österreichischer Volkshochschulen, 1995. 168 str. (Jahrbuch Volkshochschule ; 1995/1996)

Zur modernen Volkshochschule : Jahrbuch Volkshochschule / herausgegeben von Wilhelm Filla ... (et al.). Wien : Verband Österreichischer Volkshochschulen, 1994. 167 str. (Jahrbuch Volkshochschule ; 1994/1995)

Ali, Moi: The DIY guide to public relations. London : Directory of Social Change, 1995. 184 str.

Arnold, Rolf; Münch, Joachim: Questions and answers on the dual system of vocational training in Germany. Bonn : Federal Ministry of Education, Science, Research and Technology, 1996. 104 str.

Beck, D.E.; Cowan, C.C: Spiral dynamics : mastering values, leadership, and change : exploring the new science of nemetics. Cambridge (ZDA) ; Oxford : Blackwell, 1996. 331 str.

Bogataj, Nevenka: Analiza delovanja študijskih krožkov v šolskem letu 1997/98. Ljubljana : Andragoški center Republike Slovenije, 1999. 32 str.

Bolles, Richard Nelson: What color is your parachute : a practical manual for job hunters and career-changers. 1999 Edition. Berkeley : Ten Speed Press, 1999. 350 str.

Bolles, Richard Nelson: What color is your parachute : workbook : how to create a picture of your ideal job or next career. Berkeley : Ten Speed Press, 1998. 47 str.

Civilna družba v Sloveniji in Evropi : stanje in perspektive : zbornik razprav, SAZU, 23. marec 1999 / ur. Rado Bohinc, Metod Černetič. Ljubljana : Društvo Občanski forum v sodelovanju z založbo FDV, 1999. 429 str.

Croft, Suzy; Beresford, Peter: Getting involved : a practical manual. London : Open Services Projects, 1993. 73 str.

Crutcher, Marilyn; Scott, Duncan: Rural realities : a training guide for community groups and professional workers. Coventry : Community Education Development Centre (CEDC) ; Manchester : The University of Manchester, School of Social Policy, 1995. Priloga: 1 videokaseta (VHS) (21 min.)

Dohmen, Günther: L'avenir de la formation continue en Europe : apprendre a tout dans un nouvel environnement d'etude. Bonn : Ministere federal de l'Education et de la Recherche, 1998. 94 str.

Dohmen, Günther: La formation continue en Allemagne : contribution pour la 5eme Conference mondiale de l'Unesco "Apprendre a l'age adulte", Hambourg, juillet 1997. Bonn : Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft, Forschung und Technologie, 1997. 34 str.

Dohmen, Günther: The future of continuing education in Europe : lifelong learning for all, in changed learning environments. Bonn : Federal Ministry of Education and Research, 1998. 90 str.

Dritte Empfehlung Kultusministerkonferenz zur Weiterbildung : Beschluß der Kultusministerkonferenz vom 2.12.1994 = Third recommendation on continuing education of the Standing Conference of the Ministers of Education and Cultural Affairs of the Länder in the Federal Republic of Germany : decision of the Standing Conference of the Ministers of Education and Cultural Affairs of the Länder in the Federal Republic of Germany of 2 December 1994. Bonn : Sekretariat der Ständigen Konferenz der Kultusminister der Länder in der Bundesrepublik Deutschland, 1994. 14, 14 str.

Eales, Cherry; Hawkes-Whitehead, Chrissie: Counselling skills : a quick guide. Dunstable : Folens Publishers, 1996. 42 str. (Folens quick guides)

Education: how can schools and communities work together to meet the challenge? Pomfret : Study Circles Resource Center, 1995. 39 str

Education in our communities. Pomfret : Study Circles Resource Center, 1995. 32 str. (The Busy citizen's discussion guide)

Ferjan, Marko: Organizacija izobraževanja : skripta. Kranj : Moderna organizacija, 1999. 197 str.

Greenaway, Roger: Playback : a guide to reviewing activities. Windsor : The Duke of Edinburgh's Award, 1993. 144 str.

Hawkes-Whitehead, Chrissie: Assertiveness : a quick guide. Dunstable : Folens Publishers, 1996. 42 str. (Folens quick guides)

Izobraževalni programi. Poklicno in strokovno izobraževanje. Višje strokovno izobraževanje : živilstvo. Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport, 1999. 134 str.

Jereb, Janez: Teoretične osnove izobraževanja : skripta. Kranj : Moderna organizacija, 1998. 156 str.

Kahn, Tim: Family life education : a practical guide for schools. Coventry : Community Education Development Centre (CEDC), 1997. 78 str.

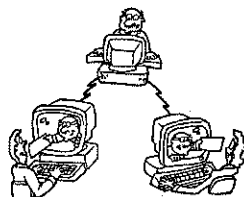
Kindred, Michael; Kindred, Maggie: Once upon a group exercises : exercises to help members of groups : (That's all of us!). Southwell : 4M Publications, 1998. 94 str.

Longworth, Norman: Making lifelong learning work : learning cities for a learning century. London : Kogan Page, 1999. 227 str.

Peter Monetti, ACS

Svetovalni kotiček ACS na spletni strani www.acs-saec.si

- za tiste, ki se želite izobraževati
- in za tiste, ki sami izobražujete

Bralcem Novičk sporočamo, da bo knjižnica ACS od 19. julija do 13. avgusta "na dopustu".

Želimo vam prijetno počitnikovanje.

Avtorje prosim, da pošljejo svoje prispevke za Novičke na računalniški disketi (to bomo vrnili) ali po elektronski pošti (maja.korosak@acs-saec.si). Priloge, ki bi jih želeli poslati skupaj z Novičkami, morajo biti jezikovno pregledane.

Obveščamo vas tudi, da bodo naslednje Novičke izšle avgusta.

Urednica

ACS
SAEC